

Capitolul 6

1945 – 1965 (ÎN ROMÂNIA COMUNISTĂ)

- În august 1945 americanii aruncă bombele atomice la Hiroshima și Nagasaki, îngenunchind Japonia militaristă, care este obligată să ceară pacea.
- În martie 1945 și noiembrie 1946 au loc în România alegeri falsificate de ruși, dând victoria coaliției de centru-stânga – „Frontul Popular” (care, la cererea sovieticilor, includea, printre altele, și Partidul Comunist).
- În realitate, ambele alegeri au fost câștigate de coaliția de centru-dreapta, în frunte cu Iuliu Maniu și Partidul Național Țărănesc.
- În urma referendumului din 1946, în Grecia se reinstaurează monarhia și Georgios II de Glucksburg își reia tronul.
- Din martie 1946 până în august 1949, în Grecia are loc sălbaticul război civil, care va duce țara înapoi social, politic, dar mai ales economic.
- La 30 decembrie 1947 regele Mihai al României este obligat de sovietici să abdice, părăsind țara, care prin abolirea monarhiei devine Republică Populară.
- În 1948 URSS trece la blocada militară a Berlinului de Vest, obligând forțele anglo-americane să creeze un pod aerian pentru salvarea orașului. Pericol iminent de conflict armat între foștii aliați.
- În același an, Uniunea Sovietică anunță experimentarea cu succes a primei sale bombe atomice.
- Tot în 1948, România naționalizează toată economia (industria, băncile, transporturile etc).
- De asemenea, în 1948 SUA încep aplicarea planului Marshall în Europa neocupată de sovietici, o Europă distrusă aproape total de război și vulnerabilă la infiltrarea comunistă.

- *În 1956, armatele anglo-franco-israeliene atacă Egiptul, în urma naționalizării unilaterale de către Nasser a Canalului de Suez. Cele trei forțe se apropie de Cairo, dar liderul sovietic Nikita Hrușciiov amenință cu distrugerea atomică a Londrei și Parisului, iar Statele Unite îi obligă pe aliați să se retragă.*
- *În octombrie 1956 izbucnește revoluția anticomunistă din Ungaria. Trupele sovietice intervin, înăbușind în sânge revolta populației, intervenție soldată cu mii de victime.*
- *În 1961 se petrece a doua criză a Berlinului. Sovieticii împrejmuiesc zona de vest a orașului cu un zid de sârmă ghimpată, pentru a împiedica fuga cetățenilor est-germani în Vest. „Zidul Rușinii”, simbolul Războiului Rece, va dăinui pentru o perioadă de 28 de ani.*
- *În 1962, „Criza rachetelor” din Cuba, cu cel mai mare pericol de izbucnire a unui război atomic între SUA și URSS, în urma descoperirii de către cei dintâi a transportului secret de rachete sovietice cu focoașe nucleare în Cuba și a blocadei navale americane împotriva tuturor navelor ce se apropiau de țărmurile insulei. În final URSS a fost nevoită să se retragă, dar între cele două puteri a început o cursă a înarmărilor fără precedent.*
- *În martie 1965 moare dictatorul României Gheorghe Gheorghiu-Dej (probabil asasinat de Kremlin) și în locul lui puterea este luată de următorul dictator, Nicolae Ceaușescu.*

1945 – 1950. Perioada de tranziție și acomodare

În vara anului 1945, tânăra familie Humis se pregătea să facă o scurtă excursie la mare, un fel de mică lună de miere, dar Veturia l-a anunțat pe Costas că a rămas însărcinată. Bineînțeles că această știre a schimbat radical toate planurile și cei doi au decis să se mute la Arad, astfel ca Veturia să fie aproape de părinții ei. Au închiriat o casă pe strada Sarmisegetuza, la numărul 3, dar Costas avea obligațiile cu echipa, căci din august trebuia să înceapă pregătirea pentru noul sezon. Războiul se terminase și toată lumea se aștepta ca lucrurile să-și reia cursul obișnuit. Pe tot parcursul verii, Costas a făcut deplasări de o săptămână sau zece zile la București. Noroc că păstrase garsoniera pe care o împărțea cu colegul lui Șimboteanu, dar orele pe tren erau multe și obositoare și aceasta nu era soluția cea mai bună.

Către sfârșitul lui iulie o știre i-a stricat Veturiei toată dispoziția. Într-o zi i-a picat în mână un ziar în care se descria cu lux de amănunte cum „*celebrul Cuștica se află pe litoral și la un local de noapte învață să danseze conga împreună cu artiștele unui corp de balet din localitate*”! Alături existau și trei-patru fotografii care îl arătau dansând înconjurat de starlete și diverși admiratori. Plângând de supărare, abia aștepta reîntoarcerea lui pentru a-i cere explicațiile de rigoare. Nu era drept ca el să se distreze la mare și ea să se topească de căldură în Arad, fără să poată merge măcar la ștrand. Lucrurile s-au clarificat o dată cu întoarcerea lui. O revistă de actualități (și de cancan) i-a propus să-l trimită pentru două zile la Carmen Silva pentru niște fotografii și un reportaj în jurul numelui său. Toate cheltuielile fiind acoperite de cunoscuta revistă, Costas nu a avut niciun motiv serios să refuze oferta. La Arad neavând telefon, nu avea cum s-o anunțe pe Veturia și el nici n-a dat prea mare importanță faptului în sine. Asta a fost totul, dar amândoi au recunoscut că soluția cu Aradul nu era cea mai bună și au hotărât să se întoarcă la București.

Prin septembrie, el a găsit un apartament la niște „locuințe muncitorești”, foste clădiri fără etaj ale unor proprietari fugiți în vest. Aceste locuințe se găseau pe cunoscutul Bulevard Kiseleff, poate cea mai iubită zonă a Bucureștilor, pe unde el obișnuia să se plimbe și să se relaxeze din primul an al sosirii sale în România. Acolo perechea avea să locuiască pentru o perioadă de șase ani.

În afară de fotbalul său iubit, Costas nu s-a oprit niciodată din a juca volei, dar nu numai atât. Din 1944 a fondat cu un grup de prieteni, în majoritate greci, un club oficial cu numele Orfeus. Timp de patru ani, această echipă a participat la campionatul local, avându-l pe Costas mereu ca jucător de bază și cu destul succes. Au rămas renumite întâlnirile acestei echipe cu Maccabi, echipa evreilor din capitală.

O mulțime de spectatori umpleau sala „Înainte” în fiecare sâmbătă dimineața, ca să se distreze și să-l admire pe Humis pasând, servind și trăgând bombe peste plasă!

Echipa Venus continua să prezinte un ansamblu de jucători deosebiți și câțiva din veteranii echipei rămași pe baricade împreună cu tinerii deja consacrați arătau că vor fi aproape imbatabili în noul sezon. Redau mai jos unsprezecele venusist din primăvara lui '45, pentru a dovedi cele spuse (am subliniat pe cei vechi): Slăvei, Lupaș, Beffă, Brandabura, Mircea Popescu, Zeană, Iordache, Șimboteanu, HUMIS, Luca și Baci. Era o echipă foarte legată, cu patru membri ai naționalei și încă doi-trei jucători care băteau la poarta acesteia. Se prevedea un campionat disputat, trecuseră cinci ani fără o activitate serioasă și toți jucătorii, antrenorii și publicul erau dornici să-și reînceapă activitatea. Rapid, Unirea Tricolor și Carmen se întăriseră și toată

lumea aștepta cu înfrigurare primul fluier al noului campionat. Dar noul guvern nu era încă total pregătit pentru uriașele schimbări ce aveau să vină și, cu justificarea că țara nu este încă gata pentru o asemenea competiție (din cauza războiului și a situației economice precare), campionatul a fost amânat din nou.

În locul acestuia s-a anunțat desfășurarea unor competiții regionale (numite și campionate zonale), iar lumea sportivă a fost informată că se va ține Campionatul Bucureștiului. Toată lumea și-a dat seama că acest „campionat” era o parodie, numai ca să umple timpul necesar până la înfăptuirea noilor măsuri, și de aceea cele mai multe echipe nu prea au dat mare importanță acestei competiții, pe care o vedeau mai mult ca pe o serie de meciuri amicale.

Până la urmă, Campionatul Bucureștiului a fost câștigat de echipa Carmen și în continuare s-au clasat noua Ciocanul, apoi CFR (fosta Rapid), Juventus, Venus, Unirea Tricolor, Sportul Studentesc și Metalochimic.

Venus a ieșit a cincea, dar era interesant că la fiecare meci, deși nu juca deloc rău, arbitrajul era total dușmănos și a pierdut câteva jocuri pe nedrept. Dar nimeni nu dădea mare importanță acestei parodii. Din păcate însă, acest pseudo-campionat zonal avea să aibă o importanță crucială în continuare.

Între timp, din septembrie 1944 drumurile capitalei erau zilnic înțesate de soldații sovietici, căci noii aliați își făceau prezența simțită peste tot și în toate felurile. Purtarea ostașilor lăsa de dorit în toate privințele și lumea își aducea aminte prin comparație de purtarea militarilor germani, care era un model demn de invidiat. Eram mic, aveam doar patru-cinci ani, dar auzeam mereu din discuțiile părinților mei și din comentariile pe care le făceau împreună cu prietenii mai de încredere (care mai existau), despre purtarea lui Alioșa și Ivan în primii ani ai ocupației sovietice. Majoritatea răcanilor îndobitociți de băutură ieftină circulau beți pe străzi, duh-nind și fumând clasică mahorcă insuportabilă, violau, intrau prin casele oamenilor jefuind ce le plăcea, urlau pe străzi... abuzurile se țineau lanț. Intrase frica în oameni, lumea se închidea prin case, iar femeile singure nu prea mai circulau pe străzi, mai ales de cum se lăsa seara.

Astăzi, printre simpatizanții Uniunii Sovietice și ai comunismului în general cele scrise mai sus par niște exagerări malițioase, dar acesta era purul adevăr, toată lumea vedea ce se întâmplă și din fericire există multe referințe scrise. Să precizăm că aceste comentarii nu au de a face cu cultura generală a poporului rus, care a dat naștere lui Tolstoi, Pușkin, Dostoievski, Cehov și Lermontov, adevărați giganți ai culturii universale. În 1945 URSS desființase analfabetismul, dar situația economică precară a majorității populației făcuse lumea să ajungă într-un hal fără de hal. Mai

ales siberienii sălbăticiți de nevoi nu văzuseră în viața lor asemenea lux, adică mobile, ceasuri și bibelouri.

Mama mea îmi povestea cum vedea pe stradă grupuri de soldați beți morți, care umblau cântând, având legate cu sfori la mâini și la picioare ceasuri deșteptătoare mari, cu sonerie, probabil dorind să copieze oamenii care purtau la mână un ceas normal. Cel mai mare și mai frumos ceas deșteptător furat de prin casele oamenilor îl purtau cu mândrie la gât, legat cu o sfoară roșie, căci de, erau comuniști!

Au rămas de neuit spectacolele de revistă ale marelui comic Constantin Tănase, care a prins exact psihologia acestor declasați, învingători ai războiului datorită intervenției stupide ale americanilor. Acest mare actor juca cuplete împotriva soldaților sovietici, care aveau obiceiul să „rechiziționeze” bunurile personale purtate la vedere, pe care le cereau cu insistență spunând *davai ceas*. Actorul apărea pe scenă recitând:

„Era rău cu *was ist das*
Dar mai rău cu *davai ceas!*
Davai ceas, davai palton
De la Nistru până la Don,
Davai casă și moșie –
Asta da tovarășie!”

Lumea se prăpădea de răs în sală, marele actor era renumit fiind foarte caustic cu toate categoriile sociale. Într-un trecut nu prea îndepărtat nu-l iertase nici pe regele Carol cu fosta lui amantă, nici pe reprezentanții partidelor politice, criticându-i chiar și pe legionari. Populația nu avea alt mod de a rezista noii situații decât prin asemenea ironii usturătoare.

Dar tuturora le scăpase un amănunt: Acum, la putere se afla clasa muncitoare și în scurt timp avea să se instaureze dictatura proletară. Cu aceasta nu era de glumit. Nimeni în România nu știa că această dictatura avea să devină cea mai odioasă, cea mai dură și cea mai neomenoasă dintre toate dictaturile care existaseră până atunci, iar „guvernul popular” instaurat de Stalin cu ajutorul armatei sovietice nu putea accepta nicio critică la adresa lui. O comisie specială de control al activităților subversive la adresa partidului comunist și a aliaților săi sovietici l-a arestat pe actor și l-a sfătuit să renunțe la această critică făcută la adresa noilor conducători.

Constantin Tănase a crezut că se află încă în democrația burgheză, nu s-a intimidat și după scurt timp a apărut pe scenă purtând un palton larg, având legate la mâini și la picioare zeci de ceasuri. Lumea în delir, ridicată în picioare, îl aplauda

frenetic, iar actorul, deschizând paltonul, a dat la iveală un mare ceas deșteptător, legat cu o sfoară la gât. În entuziasmul general, a recitat: „El tic, eu tac, el tic, eu tac!”

A fost o eforie generală și succesul a fost imens. Dar după două zile marele actor a fost găsit mort într-un șanț, cu hainele îmbibate de alcool. Cauza oficială a decesului a fost: „Decedat datorită consumului exagerat de alcool”, dar lumea știa cine era adevăratul vinovat: Armata Roșie. Comunismul începuse să-și arate adevărata față...

În martie 1945 au avut loc primele alegeri, după șapte ani de dictatură regală (1938-40) și militară (1940-44), și lumea credea că lucrurile vor reveni la normal. Mulți oameni politici se bazau pe declarațiile ministrului de externe sovietic Molotov, care în 1944 spusese: „URSS nu intenționează să dobândească vreo parte din teritoriul României și nici să schimbe orânduirea socială existentă”. Declarație cel puțin ridicolă (care se adresa mai ales oficialilor anglo-americieni, pentru a-i liniști), dacă ne gândim că nordul Bucovinei și Basarabia nu au fost restituite niciodată, așa că și falsul alegerilor din 1945 a fost inevitabil.

Într-adevăr, deși alegerile au fost câștigate de coaliția de centru-dreapta în frunte cu Iuliu Maniu, cu un procent de peste 60%, ocupanții sovietici le-au falsificat și învingător a fost declarat Frontul Popular (care includea multe partide de centru-stânga plus – la insistența sovieticilor – partidul comunist), cu un procent de aproape 70%. Se pare că Stalin avea dreptate când declara: „Nu are nicio importanță cine și câți votează, important este cine numără voturile”! Dacă Partidul Comunist Român ar fi candidat independent, nu ar fi obținut nici 1% din voturi...

Sovieticii, având, în afară de trupele de ocupație, și o serie de agenți NKVD infiltrați în partid, au impus ca prim-ministru pe dr. Petru Groza, șeful micului Partid Agrar și marionetă în mâinile lor. În tot restul anului și al începutului noului an 1946, regele Mihai a refuzat să semneze decretul și legile emise de acest guvern ilegal, încercând să dovedească și astfel că România continuă să rămână o monarhie constituțională, unde legile sunt respectate, și sperând într-o intervenție a celorlalte puteri învingătoare pentru a corecta această situație tulburătoare. Acest refuz prelungit al regelui a fost numit „greva regală” și a ținut până în prima jumătate a următorului an. Până la urmă anglo-americii au intervenit, presându-l pe rege să cedeze și să colaboreze cu guvernul ilegal, nefiind încă convingși de adevăratele intenții ale sovieticilor! Încă o greșeală de neiertat din partea lor...

Tot anul 1945 a fost plin de greve, demonstrații și manifestații organizate de comuniști, la care participau împreună cu celelalte partide de centru-stânga și alți „tovarăși de drum”, pentru a părea mai numeroși. La aceste demonstrații se cerea

abdicarea regelui și desființarea celorlalte partide, acuzate de trădare națională și de colaborare cu dușmanul de clasă, rețetă încercată cu succes de Lenin cu treizeci de ani în urmă. Când a sosit noul an 1946, lumea încă mai spera într-o intervenție anglo-americană, dar treptat majoritatea a început să înțeleagă că țara a fost „dată” rușilor și mulți au încercat să se adapteze la noua situație. Membrii partidului comunist, care în 1943 erau aproximativ patru sute (cei mai mulți prin pușcării, acuzați de activitate subversivă antinațională și spionaj sovietic) au devenit în 1944 două mii, în 1945 35.000, în 1946 peste 720.000 de persoane, iar prin 1948 s-a depășit milionul! Oportunismul în toată măreția lui.

Pe 12 martie '46 s-a produs și evenimentul mult așteptat. Veturia a dat naștere unui băiețel. Tânăra femeie de șaptesprezece ani a născut un băiat de 4,800 kg și toată maternitatea, doctori, surori și celelalte mame se perindau prin camera ei să admire dolofanul bebeluș. Acesta eram eu! Numele ales a fost Nicolae-Orfeus, cu primul respectându-se absolut tradiția elenă care impunea ca numele primului născut să fie acela al bunicului din partea tatălui, iar cu doilea amintind că pe undeva a existat și Grecia antică...

În septembrie trebuia să se facă botezul și familia Humis s-a trezit în fața unei probleme serioase. Colegii de echipă a lui Costas, câțiva dintre foștii cunoscuți, cei mai buni prieteni din comunitatea greacă și mulți alți prieteni români s-au oferit să le fie nași, iar Costas nu putea refuza pe nimeni pentru că ar fi fost socotită o mare jig-nire. Amândoi părinții au luat hotărârea să-i accepte pe toți cei care s-au oferit și până la urmă am fost botezat de 150 de nași! Nu este vorba de nicio exagerare; dacă ar fi existat pe atunci renumita Carte a Recordurilor Guinness sigur acest eveniment ar fi fost înregistrat. „Nașul șef”, ca să-i spun așa, a fost unul din prietenii cei mai buni ai lui Costas, micul industriaș grec Vanghelis Stylianidis. Din păcate și acesta a emigrat în Noua Zeelandă după doi ani (cu al doilea val de emigranți greci care au părăsit țara între 1948-52) și nu l-am putut cunoaște, iar când am venit în Grecia în 1970 aveam alte probleme mai acute de rezolvat și nu am mai putut să-l gădesc. Anii au trecut și de la el mi-a rămas numai o poză...

În aceeași vară, Federația de fotbal (controlată exclusiv de comuniști, ca majoritatea instituțiilor) a anunțat reluarea campionatului național. Atunci a explodat și bomba, când au fost numite echipele cu dreptul de a participa, și din capitală au fost alese primele patru clasate în campionatul Bucureștiului din anul precedent, Venus, Unirea Tricolor și Sportul Studentesc fiind retrogradate automat în divizia B! Abia acum s-a văzut ce scop perfid avusese acel campionat-parodie. Țelul urmărit de la bun început fusese să elimine din start din competiție câteva din echipele socotite a

fi simpatizante ale vechiului regim. Din provincie au fost promovate câteva echipe „muncitorești” și au fost retrogradate (sau direct desființate) altele, rămășițe ale „reacțiunii burghezo-moșierești”. Pseudodemocrația comunistă începea să-și arate adevărata față și acesta era abia începutul. Aproape nimeni nu își putea închipui pe atunci câte schimbări aveau să intervină în viața politică, socială și economică a țării.

Primul campionat de după război a fost câștigat de nou înființata echipa ITA Arad (a Uzinelor Textile din oraș), care în continuare, sub numele de UTA, avea să domine fotbalul românesc în primii ani de după război și să scoată o serie de fotbaliști remarcabili.

Din punct de vedere politic, situația devenea tot mai dificilă și, după reacția regelui cu intervenția anglo-americană, pentru a-l convinge să colaboreze cu forțele comuniste interne și externe, în toamna lui 1946 Andrei Vișinski (omul de încredere al lui Stalin răspunzător de România – „gauleiterul” României) i-a făcut o vizită la palat regelui Mihai și i-a pretins acestuia să proclame din nou alegeri. Regele l-a refuzat, amintindu-i ministrului sovietic că aceasta nu este în concordanță cu înțelegerile aliaților de la Yalta. Reacția lui Vișinski a fost inacceptabilă și jignitoare și pentru rege și pentru țară. Sovieticul, roșu la față, a izbit cu mâinile în biroul regelui și a urlat: „YALTA SUNT EU”!

În final, regele a fost nevoit să anunțe noile alegeri și după trei săptămâni acestea au fost câștigate din nou de coaliția pro-regalistă de centru-dreapta, în frunte cu național-țărăniștii lui Iuliu Maniu. Dar, la fel de ușor ca și în anul precedent, alegerile au fost din nou măsluite și s-a anunțat că „Soarele” (coaliția de centru-stânga incluzând comuniștii) a câștigat cu 80%!

Tragi-comedia acestei situații a fost că acest soare, simbolul coaliției, afișat prin toate piețele și străzile capitalei, avea desenate în interiorul lui toate emblemele partidelor care alcătuiau coaliția, deci și secera cu ciocanul, emblema comunistă. Încetul cu încetul însă, guvernul a început să desființeze toate celelalte partide.

Primii au fost, bineînțeles, marii adversari, național-țărăniștii lui Iuliu Maniu. Acestora li s-a intentat un proces, fiind acuzați de trădare națională și de spionaj în favoarea americanilor. Celelalte partide i-au sprijinit pe comuniști, crezând că astfel scapă de un adversar și nebănuind că le va veni și lor rândul. Iuliu Maniu și alți membri cunoscuți ai partidului au fost aruncați în închisoare, cu pedepse mari, iar Maniu a murit după șase ani în penitenciarul deținuților politici de la Sighetul Marmației.

Național-liberalii s-au autodizolvat, crezând că așa vor scăpa de represalii, dar toți șefii lor au fost la rândul lor închiși.

Apoi a venit rândul partidelor aliate cu comuniștii, scoase unul câte unul în afara legii, ca reprezentând social-democrația, considerată de comuniști ca un pericol la fel de mare ca și dreapta.

După aproximativ un an de zile, același soare de pe afișele propagandistice mai avea în interiorul lui numai secera și ciocanul!

Lumea care se înșela amarnic, crezând că mai există democrație, a încercat să reacționeze și adepții celor două partide istorice, ambele regaliste, au încercat să organizeze demonstrații în Piața Palatului, ca să-și arate sprijinul față de rege și țară. În fruntea lor s-a pus studențimea. Dar imediat comuniștii au organizat contra-demonstrații „antifasciste” (cum de altfel s-a întâmplat și în zilele noastre) ca să producă haos și debandadă. Rezultatul a fost cel cunoscut (încercat de asemenea cu succes de Lenin 30 de ani mai devreme), și mii de studenți au fost arestați, primind în continuare ani grei de pușcărie.

Ultimul act al crizei politice s-a încheiat, după cum era de așteptat, cu abdicarea regelui Mihai, la 30 decembrie 1947. Regele a fost vizitat în acea zi de primul ministru Petru Groza și de primul secretar al Partidului Comunist, Gheorghe Gheorghiu-Dej. Aceștia l-au somat să abdice, amenințându-l că în caz contrar miliția va împușca 1.000 de studenți regaliști care demonstau în acele clipe în Piața Palatului. Regele și-a dat seama că totul este pierdut.

A semnat abdicarea, pe care anunța că „o face nesilit de nimeni și în interesul poporului român”! A părăsit țara a doua zi, fără să i se permită să ia nimic cu el, spre deosebire de tatăl său, căruia i s-a permis să-și ia averile. Când comunismul oficial s-a prăbușit în 1990, fostul rege a vrut să se reîntoarcă în țară și să participe la schimbările politice care se anunțau, dar neo-comuniștii care se aflau deja la putere, camuflați sub alte denumiri de partide, i-au interzis intrarea în țară. A reușit să revină abia după doi ani, de Paște, când i s-a făcut o primire triumfală chiar sub Arcul de Triumf, de către o mulțime de 1.500.000 persoane!

Păcat că fostul rege (care a murit recent la vârsta de 96 de ani) nu a lăsat descendenți de sex masculin, ci numai cinci fete, pentru că legea salică nu permitea României să aibă o regină drept cap al monarhiei.

Anul 1947 a fost foarte dificil pentru Venus. Echipa fusese deja retrogradată o categorie și cei câțiva conducători care mai rămăseseră (mulți se retrăseseră, iar doi-trei, printre care și Claudiu Nistor, fostul legionar, dispăruseră fără urmă) au anunțat jucătorii că situația economică jalnică a clubului nu le poate permite să le plătească tot ce li se datora. Dar nu numai atât, conducătorii au încurajat jucătorii să plece la alte cluburi în cazul în care ar fi avut oferte mai avantajoase.

Printre cei care au făcut acest pas a fost și Costas, căruia echipa Gaz Metan din Mediaș i-a propus condiții destul de avantajoase (ne amintim cum fusese el primit în acest oraș din Ardeal cu opt ani în urmă și cu ce cinste se purtase primarul și publicul cu el).

Familia Humis a mai socotit că mutându-se în acest oraș, Veturia și cu mine am fi fost mai aproape de părinții ei, ceea ce ar fi constituit un oarecare avantaj, date fiind dese deplasări ale echipei. Dar după mai puțin de un an de zile și-au dat seama că nu se pot acomoda așa de ușor în micul orașel și prin 1948 s-au întors la București și la Venus. În afara iernii friguroase și a umezelii, încă două lucruri au jucat un rol în decizia lor. Primul era faptul că Veturia era din nou însărcinată, iar al doilea, care i-a distrat enorm, a fost când m-au văzut, copil la doi ani și ceva, că-mi adun câteva lucrșoare și că mă postez la ușă, așteptând să plecăm. Probabil că ceva înțelesesem din discuția lor și eram convins că trebuia să plecăm imediat! Ne-am reîntors la locuința de pe Bulevardul Kiseleff, iar în august mama mea a născut o fetiță și eu am primit o surioară. Distracția prietenilor și cunoșcuților lui Costas era când îl întrebau ce a născut soția lui, iar el răspundea mândru „s-una așa, s-una așa” (și una așa, și una așa), adică „am și un băiat, și o fată”. Prietenii lui râdeau de se prăpădeau, iar după câteva zile ziarștii au aflat vestea și „unu așa și unu altfel” a circulat în toată capitala. Conform aceleiași tradiții grecești, fata ar fi trebuit să fie botezată Elena, cu numele mamei lui, dar Veturia nu mai avea de gând să aibă și alți copii, astfel că a propus să o boteze și cu numele mamei ei, Maria. Până la urmă pe sora mea au botezat-o Marilena.

Între timp echipa Venus mai retrogradase o categorie (!) și aproape toți jucătorii plecați s-au întors, cu scopul de a face o ultimă încercare de salvare a clubului. Deja legea despre statutul cluburilor sportive intrase în vigoare și cele mai multe echipe trebuiau, printre altele, să aparțină unei unități de stat și să-și schimbe numele, ștergând și în acest fel urmele societății apuse. Mai ușor a fost pentru Rapid, care oricum aparținuse și în trecut căilor ferate, dar de exemplu Carmen, echipa industriașului Mociomița, a fost desființată și locul ei a fost luat de nou-înființata A.S. Armata (apoi CCA). Karres Mediaș a devenit Zorile Roșii, Juventus – Distribuția, Ciocanul – Dinamo A, iar Unirea Tricolor – MAI (mai apoi Dinamo B).

Cât despre Venus, planul diabolic al oficialităților comuniste îi hărăzise un viitor sumbru. Echipa a fost alipită uzinelor de prelucrare a gunoaielor Primăriei Capitalei, pe scurt Uzinele Comunale București (UCB Venus)! Dar asta nu a fost de ajuns! Ura și complexele noilor stăpâni trimiseseră deja echipa doi ani la rând în categoriile inferioare și în 1948 clubul activa cam în ce am numi astăzi divizia C! Și

totuși, echipa juca bine, prezenta spectacole atrăgătoare și lumea se înghesuia să-i admire pe celebrul Humis, pe Lupaș, Brandabura, Iordache, Mircea Popescu. Dar te pui cu arbitrajul? Și atunci, ca și astăzi, existau centre ascunse, foruri superioare unde se hotărau învinșii și învingătorii, iar Venus, cu trecutul ei, nu avea nicio șansă.

În paralel cu ultima încercare fără succes de salvare a echipei, Costas luase în primire din 1949, ca antrenor, echipa de juniori a clubului. În paralel cu această nouă activitate, diminețile urma un curs de antrenori de șase luni și își luase carnetul respectiv.

Un eveniment amuzant s-a întâmplat prin 1949, când echipa juniorilor Venusului, sub îndrumarea lui, a avut un meci de pregătire cu naționala de juniori a României, în care fusese selecționat printre alții și Vasile Stamate, fratele cel mai mic al lui Niculaie, prietenul lui care îi procura plăcintele la barul pe care îl avusese până cu un an înainte la arena Venus.

Când echipele se pregăteau să intre pe teren, Costas, amestecat printre tinerii jucători pentru a le da ultimele indicații, s-a adresat jucătorului său care era adversarul direct al lui Vasile spunându-i, de față cu acesta: „Îl vezi pe jucătorul ăsta? El este cel mai periculos adversar, pe el trebuie să-l păzești, este cel mai bun dintre toți!” Când Vasile Stamate a auzit aceste cuvinte de laudă, s-a umflat în pene și a făcut cel mai bun joc al scurtei sale cariere. Este vorba, după cum am mai scris, de viitorul meu coleg și prieten de la ICEF, care trăiește azi în Grecia. Ne vedem destul de des și întotdeauna își amintește cu căldură de această întâmplare. Vasile este unul dintre ultimii supraviețuitori care l-a văzut pe Costas jucând și este categoric în toate declarațiile sale: „Humis a fost unul dintre cei mai mari jucători ai lumii, cel puțin egal cu Pele, Maradona și Cruyff”! Totdeauna am socotit aceste afirmații drept mari exagerări, dar toți cei care insistau erau atât de convinși și fanatici, că nu mă puteam pune împotriva lor. Vasile își amintește și azi cu lux de amănunte toate exercițiile pe care le făcea Costas la antrenamentele individuale de pe arena Venus, prin 1945-48, ca să-și mențină și să-și îmbunătățească condiția fizică, în ultimii ani ai carierei.

Printre ultimele jocuri pe care le-am descoperit în ziarele timpului a fost cel de pe 4 septembrie 1949, într-un meci al așa-zisei „Cupe de Toamnă”, Venus jucând cu echipa Industria Bumbacului București, cu care a pierdut cu 4-2. Costas a înscris ambele goluri, dacă acest lucru mai putea consola pe cineva. Prin octombrie 1949 s-a produs și deznodământul prevăzut. Echipa s-a desființat.

Astfel, după 36 de ani, de opt ori campioană a României, echipa cu admiratori regi și prințese, cu conducători miniștri și alte personalități marcante ale perioadei interbelice, a dispărut de pe firmamentul fotbalului românesc și a rămas vie numai în

povestirile bunicilor pentru nepoți. Comuniștii i-au luat totul, terenul, numele, aroganța și mândria de campioană. Steaua albă cu opt colțuri care strălucea pe pieptul bluzelor negre ale renumiților fotbaliști și pe care aceștia o ridicaseră pe firmamentul gloriei a dispărut, la fel ca întreaga istorie a clubului. *Sic transit gloria mundi!*

Pe la mijlocul anului 1946 s-a întâmplat un eveniment căruia nimeni nu i-a dat vreo importanță atunci, dar care avea să joace un rol deosebit de mare în următorii ani ai vieții familiei Humis. Costas a fost vizitat acasă de trei persoane care s-au recomandat drept membri ai Comisiei Sportive a Partidului Comunist din România. La întrebarea lui ce doresc de la el, aceștia au răspuns că vor să-i propună să se înscrie în partid, datorită valorii sale sportive și a dragostei ce i-o poartă toată lumea. Aceste persoane s-au purtat foarte respectuos și, ca să-l convingă, l-au informat că printre alții, în partid s-au înscris recent marele boxer X, cunoscutul fotbalist internațional Y și renumitul actor Z.

Costas, cu un gest necugetat, le-a deschis ușa invitându-i să plece și din prag le-a spus că el rămâne regalist în convingerile sale politice, că este adeptul lui Iuliu Maniu și că deci nu poate să-și împartă simpatiile la două partide diametral opuse. Acest pas avea să îl plătească scump, pentru tot restul perioadei pe care a trăit-o în România. Ce se întâmpla în țară, ce vremuri veneau? Bineînțeles că auzea de la prieteni și citea prin ziare despre comuniști, dar deocamdată nu le dăduse nicio importanță, îi socotea o putere neglijabilă și își închipuia cu naivitate – ca și majoritatea populației – că în scurt timp aceștia vor fi înlăturați de americani, care vor restabili ordinea socială de dinainte de război. Cât de amarnic se înșela avea să o înțeleagă în scurt timp. Despre comunism, singurele discuții serioase le avusese cu cinci-șase ani în urmă cu prietenul său Virgil, fratele Doinei, pe care îl salvase de la moarte sigură (iar pe acesta nu îl mai văzuse de atunci, de parcă-l înghițise pământul).

Dar cine erau în realitate comuniștii, ce era comunismul, ce reprezenta de fapt această doctrină, această ideologie atât de iubită de unii, dar atât de urâtă de alții?

Trebuie să scriu câteva cuvinte despre comunism, această plagă care a distrus țări întregi și milioane de oameni în toată lumea.